

Het WOR-gebouw staat voortdurend in de steigers. De laatste ingrijpende verbouwing was in maart 1998. Slecht en achterstallig onderhoud maakte daarna technische verbeteringen nodig. Met kleine verbouwingen werden de gevolgen van wijzigingen in andere wetten opgevangen. Om de rechterlijke macht een eigen kamer te geven, moest er bijgebouwd worden. Nog steeds klinkt er getimmer: er wordt hard gewerkt aan onderhoud, wijziging en uitbreiding van de WOR. De ministerraad heeft eind mei volledige nieuwbouw aangekondigd. De WOR moet vervangen worden door een nieuwe Wet Medezeggenschap Werknemers.

WOR in verbouwing

Jaap de Jong, zelfstandige adviespraktijk 'Achter de duinen'

In dit artikel leest u een becommentarieerd overzicht van alle wijzigingen sinds 1998 en van de wetsvoorstellen die in behandeling zijn. Een volgend nummer van O&O zal de voornemens voor die nieuwe Wet Medezeggenschap Werknemers (WMZ) toelichten.

Technisch onderhoud

Terwijl de verf nog nat was, moesten al in 1998 technische verbeteringen worden aangebracht. In artikel 24 moest de volgorde van twee punten worden verbeterd. Hierdoor is duidelijk dat de ondernemingsraad adviesrecht heeft over het verstrekken van een adviesopdracht aan een externe deskundige over het al dan niet gaan dragen van een eigen risico in de WAO en Ziektewet. De verkeerde volgorde was ontstaan doordat de Tweede Kamer een amendement van de SP had overgenomen. Ans Zwerver (Groen Links) stelde dit aan de orde bij de behandeling in de Eerste Kamer. Melkert diende bliksemsnel een reparatiewet in. Andere verbeteringen betroffen het actualiseren van veranderingen en het wegwerken van taalkundige en andere foutjes. De wetgeving in arbeids- en

sociaal recht gaat zo snel dat technische fouten in wetten blijven ontstaan. Met enige regelmaat dient de minister van SoZaWe daarom reparatiewetsvoorstellen in. Meestal zijn die technische verbeteringen voor ondernemingsraden nauwelijks interessant.

Aanpassingen

Heel wat andere wetten hadden gevolg voor de tekst van de WOR. Vaak gaat het om nogal technische wijzigingen, maar soms veranderen de bevoegdheden en mogelijkheden van ondernemingsraden er wel door. De Wet *flexibiliteit en zekerheid* heeft vooral gevolgen voor de OR-leden in de private sector, omdat de ontslagbescherming werd overgebracht naar het Burgerlijk Wetboek. Voor ambtenaren heeft deze wijziging geen consequenties. Hun ontslagbescherming volgt uit de Ambtenarenwet en de eigen rechtspositieregelingen.

De invoering van de *Arbeidsomstandighedenwet 1998* bracht twee wijzigingen. De formulering van het instemmingsrecht werd algemener. Sindsdien wordt er gesproken over regelingen 'op het gebied van arbeids-

omstandigheden', in plaats van de oude opsomming veiligheid, gezondheid en welzijn. Verder werd het instemmingsrecht van de personeelsvertegenwoordiging uitgebreid met arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim.

Die nieuwe Arboret moest weer snel verbeterd worden. Als gevolg daarvan is de toezichthoudende taak van de ondernemingsraad (in artikel 28) nu aangepast en verruimd tot 'de arbeidsomstandigheden en arbeids- en rusttijden'.

Ambtenaren gingen onder de werknemersverzekeringen vallen. Daardoor was een afwijkende overheidsregeling voor de inning van de werkgeversbijdrage voor scholing en vorming niet meer nodig. Deze wijzigingen zijn voor de dagelijkse medezeggenschapspraktijk weer niet interessant. Dat geldt eigenlijk ook voor de aangepaste formulering van het instemmingsrecht als gevolg van de nieuwe Wet Bescherming Persoonsgegevens.

Reïntegratiebeleid

Wezenlijker is de wijziging van het instemmingsrecht door de uitbreiding tot regelingen op het

gebied van reïntegratiebeleid. Dit volgde uit de Invoeringswet Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (Wet SUWI).

Deze nieuwe wet geeft werkgevers en werknemers(organisaties) meer keuzemogelijkheden in de organisatie van het reïntegratiebeleid.

Op ondernemingsniveau heeft de ondernemingsraad in ieder geval instemmingsrecht over:

- de keuze van een of meer reïntegratiebedrijven,
- de inhoud van een (model)contract met reïntegratiebedrijven en
- de duur van het opdrachtgeverschap en de regelingen van activiteiten gericht op het inschakelen van WW-gerechtigden in het arbeidsproces.

Voor ondernemers bestaat sinds maart 2003 de mogelijkheid om zelf het risico te dragen voor de verplichte doorbetaling van het loon bij ziekte. Over zo'n voorgenomen besluit moet de ondernemer dan het advies van de OR vragen. Ondernemingsraden bij de overheid hebben hiermee niet te maken.

Vernieuwde rechterlijke organisatie

De laatste jaren is de organisatie van rechtspraak ingrijpend vernieuwd. Dat bracht meer aanpassingen in de WOR.

In januari 2002 is de organisatie en het bestuur van gerechten gemoderniseerd. Als gevolg daarvan wordt de WOR toegepast op de rechtbanken, de gerechtshoven, de Centrale Raad van Beroep en het College van Beroep voor het bedrijfsleven.

Om de vrijheid van rechtspraak te garanderen is een nieuwe uitzondering gemaakt op het overleggebied. Een vergelijkbare uitzondering bestond al voor het politiek primaat. De formulering van deze bepaling bleek vragen op te roepen. Dankzij een 'veegwet' is dat sinds juli 2004 opgelost. Nu is duidelijk dat voor het overleg met de ondernemingsraden zowel het politieke primaat als het rechterlijk primaat is gewaarborgd.

Verder kwamen er bijzondere bepalingen voor conflict-situaties tussen ondernemingsraden en hun gerechtelijke ondernemers. Het zou tenslotte vreemd zijn als de Ondernemingskamer moet oordelen over een beroep van de ondernemingsraad van het eigen Gerechtshof in Amsterdam. In dat geval is het Gerechtshof in Den Haag de bevoegde rechter. Een vergelijkbare regeling wordt getroffen voor de procedures bij kantonrechters.

In de herziening van de rechterlijke organisatie verdwenen aparte rechtsprekende organen als het College van beroep studiefinanciering en de Tariefcommissie. Daardoor konden verwijzingen naar deze organen

in de WOR verdwijnen. Nu worden alleen nog de rechterlijke ambtenaren bij de Hoge Raad uitgesloten van de WOR.

Lopende werkzaamheden

Per 1 oktober 2004 worden de regels voor grote private ondernemingen gewijzigd. Voor die ondernemingsraden zijn de nieuwe regels ingrijpend. Overheidsondernemingsraden hebben daar in principe niets mee te maken. Hoogstens kunnen die regels spelen bij de privatisering van een overheidsorganisatie.

Natuurlijk wordt er gewerkt aan technische wijzigingen om eerder gemaakte fouten te herstellen. Ook Europese richtlijnen

[Ook openbare onderwijsinstellingen gaan onder de WOR vallen]

Wijzigingen in de WOR

Artikel	Datum	Inhoud	Wet
4, lid 1	31-12-1998	Het aantal personen is, net zoals in artikelen 2 en 3, op 50 gesteld.	Veegwet SZW 1998
21	01-01-1999	Ontslagbescherming voor werknemers private sector van WOR overgebracht naar Burgerlijk Wetboek.	Wet Flexibiliteit en Zekerheid
21	01-01-2002	Aanpassing aan de nieuwe naamgeving van de administratieve kamer van de rechtbank.	Aanpassingswet modernisering rechterlijke organisatie
23a, lid 2	31-12-1998	Verbetering van verwijzing naar het juiste lid 5 van artikel 23.	Veegwet SZW 1998
25, lid 1, m en n	10-04-1998	In de juiste volgorde plaatsen van de laatste twee punten in de opsomming.	Wet 'technische verbeteringen'
25, lid 1, m	01-03-2003	Uitbreiding van het adviesrecht tot voorgenomen besluiten ondernemer om eigen risico te gaan dragen in de Ziektewet.	Wet eigenrisicodragen Ziektewet
27, lid 1, d	01-11-1999	Gebruik van algemenere formulering.	Arbeidsomstandighedenwet 1998
	01-01-2002	Uitbreiding van instemmingsrecht met het reïntegratiebeleid.	Invoeringswet Wet Structuur uitvoeringsorganisatie
27, lid 1, k	01-09-2001	Aanpassing van de formuleringen aan nieuwe begrippen.	Wet bescherming Persoonsgegevens
28, lid	1 29-12-2000	Aanpassing en verbreding formulering met 'arbeids- en rusttijden'.	Wet technische verbeteringen en aanpassingen Arbeidsomstandigenwet 1998
28, lid 3	29-04-1998	Verandering formulering in minderheden.	Wet stimulering arbeidsdeelname minderheden
	31-12-1998	Taalkundige verbetering in 'gehandicapten'.	Veegwet SZW 1998
35d, lid 2	01-11-1999	Uitbreiding instemmingsrecht personeelsvertegenwoordiging tot arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim.	Arbeidsomstandighedenwet 1998
36, lid 3	01-01-1999	Schrappen van verwijzing naar vervallen bepalingen in artikel 21.	Wet Flexibiliteit en Zekerheid
36, lid 6	29-12-2000	Opnemen van juiste verwijzingen naar artikel 27.	Wet technische verbeteringen en aanpassingen Arbeidsomstandigenwet 1998
46a, lid 2	10-04-1998	Taalkundige verbeteringen	Wet 'technische verbeteringen'
46a, lid 8	01-01-2001	Opnemen nieuw lid	Wet 'overdracht heffingsbevoegdheid'
46a, leden 3, 4, 5 en 7	01-01-2002	Aanpassing van de formuleringen aan nieuwe begrippen	Invoeringswet Wet Structuur uitvoeringsorganisatie
46a, lid 6	01-01-2002	Eenduidig formuleren bepalingen	Verzamelwet SZW-wetten 2001
46d, b	31-12-1998	Verbeteren van verwijzing naar artikel 23	Veegwet SZW 1998
46d, c	01-01-2002	Opnemen uitzondering voor primaat rechtspraak	Wet organisatie en bestuur gerechten
	01-07-2004	Verbeteren formulering ter verheldering strekking bepaling	Veegwet modernisering rechterlijke organisatie
46d, f	01-01-2001	Aanpassing formulering	Wet 'overdracht heffingsbevoegdheid'
46d, h en i	01-01-2002	Nieuwe leden met eigen geschillenregeling voor ondernemingsraden binnen rechterlijke organisatie	Wet organisatie en bestuur gerechten
46e, lid	3 01-01-2001	Aanpassen verwijzingen naar andere artikelen	Wet 'overdracht heffingsbevoegdheid'
52	01-01-2002	Vervallen artikel	Wet 'herziening procesrecht'
53b	01-01-2001	Verwijderen opgeheven organisatie	Wet opheffing College van beroep studiefinanciering
	01-01-2002	Verwijderen opgeheven organisatie Beperken uitsluiting WOR tot rechterlijke ambtenaren Hoge Raad	Wet 'intrekking Tariefcommissiewet' Wet organisatie en bestuur gerechten

dwingen tot aanpassingen in de WOR. In de Tweede Kamer wordt tot slot gepraat over een uitbreiding van de werkings-sfeer van de WOR op bepaalde onderwijnsinstellingen.

Samenstelling Raad van Commissarissen

De positie van de ondernemingsraad bij de samenstelling van de Raad van Commissarissen van grotere ondernemingen gaat wijzigen als de nieuwe wet in werking treedt. De nieuwe regels zijn bedoeld om de positie van de

beleid voor bestuurders. Ook hier krijgen de aandeelhouders meer te zeggen. De ondernemingsraad moet over het beloningsbeleid schriftelijk worden geïnformeerd.

Inning premies werknemersverzekeringen

In april 2004 is een wetsvoorstel ingediend om de heffing en inning van premies voor de werknemersverzekeringen van de UWV over te dragen aan de Belastingdienst. Premies, loonbelasting en volksverzekeringspremiën worden dan uit één

aandeelhouders te versterken. Nu benoemen de Raden van Commissarissen zich zelf, straks doet de algemene vergadering van aandeelhouders dat.

De ondernemingsraad houdt het recht om personen aan te bevelen. Zijn positie wordt zelfs versterkt tot een aanbevelingsrecht voor eenderde van de commissarissen. De aandeelhoudersvergadering mag daarvan alleen afwijken bij een gekwalificeerd meerderheidsbesluit. Bovendien gaat de OR een rol spelen als aandeelhouders het vertrouwen in de Raad van Commissarissen willen opzeggen.

Topinkomens

Een laatste wijziging betreft het, veel besproken, bezoldigings-

loket opgelegd. Die voorstellen hebben technische wijzigingen in de WOR tot gevolgen.

Brusselse regels

De invoering van de Europese Richtlijn tot vaststelling van een algemeen kader voor de informatie en de raadpleging van werknemers vraagt twee aanpassingen in de WOR. Dat levert een behoorlijke hoeveelheid tekst op over de wijze waarop ondernemingen een vrijstelling kunnen krijgen van de verplichte instelling van een ondernemingsraad. Het betekent in de praktijk echter niets voor ondernemingsraden.

Geheimhouding

Interessanter kan de beroeps-

Ieder jaar de OR informeren over het gevoerde integriteitbeleid

regeling zijn tegen het opleggen van geheimhouding. Daardoor krijgen OR'en, afzonderlijke OR-en commissieleden, geraadpleegde deskundigen en ambtelijk secretaris de mogelijkheid de rechter te vragen de opgelegde geheimhouding op te heffen. De rechter gaat daarvan dan de redelijkheid beoordelen.

Medezeggenschap onderwijs

Dit wetsvoorstel wil het beroeps-onderwijs onder de WOR brengen. Dat gebeurt echter indirect door in de Wet medezeggenschap onderwijs een uitzondering op te nemen. Daarmee komt een einde aan de ongedeelde medezeggenschap van deelnemers en werknemers die het onderwijs kent. Om voor de deelnemers medezeggenschap te regelen, komt in de Wet educatie en beroepsonderwijs een aparte regeling voor deelnemersraden.

Ook openbare onderwijsinstellingen, waar de werknemers dus een ambtelijke status hebben, gaan onder de WOR vallen. Dat zou weer betekenen dat deze groep onder de uitzonderingen in hoofdstuk VII B voor overheidspersoneel ging vallen. Door weer een nieuwe uitzondering te maken, wordt dat voorkomen.

Kortom, er komt een keten van uitzonderingen in meer wetten

die de interpretatie niet gemakkelijk maakt. Het wetsvoorstel is in de Tweede Kamer omstreden. Bezwaren komen, zoals vaker bij wijzigingen in het onderwijs, van de confessionele partijen, maar ook de Socialistische Partij is tegen de tweedeling in de onderwijsmedezeggenschap. Het is niet het eenvoudigste dossier dat de nieuwe staatssecretaris Rutte van zijn voorganger heeft overgenomen.

Ambtelijke integriteit

Behalve de WOR geven ook andere wetten bepalingen voor ondernemingsraden. Daarom is het wetsvoorstel tot wijziging van de Ambtenarenwet in verband met goed ambtelijk handelen, goed werkgeverschap en algemene regels over integriteit van belang. In de Ambtenarenwet wordt dan een nieuw artikel opgenomen dat het bevoegd gezag verplicht de ondernemingsraad jaarlijks te informeren over het gevoerde integriteitbeleid en over de naleving van de verplichte gedragscode voor goed ambtelijk handelen.

Elementen van zo'n gedragscode moeten ter instemming aan de OR worden voorgelegd. Uit de eerste schriftelijke reacties van de fracties in de Tweede Kamer blijkt dat er voorstanders zijn om het vaststellen van gedragscodes geheel onder het instemmingsrecht te brengen.

Per 1 oktober 2004 worden de regels voor grote private ondernemingen gewijzigd